

Besluit van Gedeputeerde Staten van Limburg

Vergunning Wet natuurbescherming
Artikel 2.7, lid 2, Wnb

Ontheffing Wet natuurbescherming
Artikel 3.8, lid 1, Wnb

Bouw en instandhouding muren grottenstelsel
Kasteelgroeve Cannerberg te Maastricht

Zaaknummer: 2017-205174

Kenmerk: 2018/7387

d.d. 1 februari 2018

Verzonden: 5 februari 2018

INHOUDSOPGAVE

1	Besluit.....	5
2	Rechtsbescherming	6
3	Afschriften	6
4	Voorschriften	7
4.1	Algemene voorschriften	7
4.2	Mitigerende maatregelen	8
4.3	Informatieplicht.....	8
4.4	Overige voorschriften	9
5	Procedure.....	10
5.1	Aanvraag.....	10
5.2	Bevoegd gezag	10
5.3	Volledigheid van de aanvraag en opschorting procedure.....	11
5.4	Procedure.....	11
6	Aanvraag	12
6.1	Achtergrond en omschrijving aanvraag	12
6.2	Planning	12
7	Overwegingen Natura 2000	14
7.1	Beoordelingskader	14
7.2	Kenmerken van Natura 2000-gebied Sint Pietersberg & Jekerdal	14
7.2.1	Habitattypen met bijbehorende instandhoudingsdoelen.....	15
7.2.2	Habitatsoorten met bijbehorende instandhoudingsdoelen.....	16
7.3	Mogelijke effecten	16
7.4	Aantallen en trend van habitatsoorten	17
7.4.1	Meervleermuis.....	17
7.4.2	Ingekorven vleermuis	17
7.4.3	Vale vleermuis.....	18
7.5	Effecten op habitatsoorten	18
7.5.1	Effecten tijdens de aanlegfase.....	18
7.5.2	Effecten tijdens de gebruiksfase	19
7.6	Conclusie	21
8	Overwegingen Soortenbescherming.....	22
8.1	Beschermingsregime Habitatrichtlijnsoorten § 3.2	22
8.2	Betrokken vleermuissoorten	22
8.2.1	Andere bevredigende oplossing	22
8.2.2	Belang	23
8.2.3	Staat van instandhouding	24
8.2.3.1	Meervleermuis (<i>Myotis dasycneme</i>)	24
8.2.3.2	Ingekorven vleermuis (<i>Myotis emarginatus</i>)	24
8.2.3.3	Vale vleermuis (<i>Myotis myotis</i>)	24
8.2.3.4	Baardvleermuizen (<i>Myotis mystacinus/brandtii</i>)	25
8.2.3.5	Franjestaart (<i>Myotis nattereri</i>).....	25
8.2.3.6	Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	25
8.2.3.7	Watervleermuis (<i>Myotis daubentonii</i>).....	26
8.2.3.8	Gewone grootvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>).....	26
8.2.3.9	Grijze grootvleermuis (<i>Plecotus austriacus</i>).....	26

8.2.3.10	Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>).....	27
8.2.4	Effecten in relatie tot de staat van instandhouding	27
8.2.4.1	Effecten tijdens de aanlegfase.....	27
8.2.4.2	Effecten tijdens de gebruiksfase	27
8.2.4.3	Conclusie effecten.....	28
8.3	Conclusie	29
8.3.1	Vleermuizen	29
8.3.2	Ten overvloede	29
8.3.3	Zorgplicht	29

1 Besluit

Gedeputeerde Staten van Limburg hebben op 28 september 2017, aangevuld op 12 oktober 2017 en 19 oktober 2017, een aanvraag om vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid van de Wet natuurbescherming (Wnb) en ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb ontvangen van Stichting het Limburgs Landschap. De aanvraag betreft de bouw en instandhouding van twee muren in de Kasteelgroeve in de Cannerberg aan de Cannerweg 800 te Maastricht, in het Natura 2000-gebied 'Sint Pietersberg en Jekerdal', en in het leefgebied van de soorten baardvleermuis (*Myotis mystacinus/brandtii*), franjestaart (*Myotis nattereri*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), ingekorven vleermuis (*Myotis emarginatus*), vale vleermuis (*Myotis myotis*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), grijze grootoorvleermuis (*Plecotus austriacus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*). De aanvraag is geregistreerd onder zaaknummer 2017-205174.

Gedeputeerde Staten van Limburg besluiten, gelet op het bepaalde in de Wnb en de overwegingen die ten grondslag liggen aan dit besluit:

1. aan Stichting het Limburgs Landschap een vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid van de Wnb en een ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb, te verlenen in het kader van de bouw en instandhouding van twee muren in de Kasteelgroeve in de Cannerberg te Maastricht;
2. dat voornoemde ontheffing wordt verleend van de volgende verboden handelingen:
 - het opzettelijk verstoren en het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaats of rustplaats van de baardvleermuis (*Myotis mystacinus/brandtii*), franjestaart (*Myotis nattereri*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), ingekorven vleermuis (*Myotis emarginatus*), vale vleermuis (*Myotis myotis*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), grijze grootoorvleermuis (*Plecotus austriacus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), artikel 3.5, lid 2 en lid 4, Wnb;
3. aan de vergunning en ontheffing de voorschriften te verbinden, zoals opgenomen in hoofdstuk 4;
4. dat de vergunning en ontheffing geldig zijn tot en met 1 november 2022;
5. dat de aanvraag en de bijbehorende stukken ontvangen op 28 september 2017, aangevuld op 12 oktober 2017 en 19 oktober 2017, deel uitmaken van de vergunning en ontheffing, behoudens en voor zover daarvan bij dit besluit niet wordt afgeweken.

2 Rechtsbescherming

Als dit besluit uw belang rechtstreeks raakt en u het met de inhoud van dit besluit niet eens bent, kunt u, tegen betaling van de verschuldigde griffierechten, beroep instellen bij de Rechtbank Limburg. U moet dan binnen zes weken na de dag waarop dit besluit ter inzage is gelegd een beroepschrift indienen. Op deze procedure is de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Het beroepschrift moet worden ondertekend en ten minste bevatten: de naam en het adres van de indiener; de datum; een omschrijving van het besluit waartegen het beroep is gericht alsmede de redenen van het beroep (motivering). Het beroepschrift moet worden gericht aan: Rechtbank Limburg, locatie Roermond, Postbus 950, 6040 AZ Roermond. Als u een beroepschrift heeft ingediend, dan kunt u tevens de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Limburg verzoeken een voorlopige voorziening te treffen. Voor meer informatie verwijzen wij u naar www.rechtspraak.nl. U kunt ook digitaal een beroep- en/of verzoekschrift indienen bij genoemde rechtbank via <https://loket.rechtspraak.nl/>.

Gedeputeerde Staten van Limburg
namens dezen,

drs. M.G.P.I. Arts
Kwartiermaker Vergunningen
Toezicht en Handhaving (VTH)

3 Afschriften

Dit besluit is verzonden aan:

- Stichting het Limburgs Landschap, Postbus 4301, 5944 ZG Arcen

Een afschrift van dit besluit is verzonden aan:

- Gemeente Maastricht, Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

4 Voorschriften

Aan deze vergunning en ontheffing worden de volgende voorschriften verbonden:

4.1 Algemene voorschriften

1. Tijdens de bouw van de twee muren in de Kasteelgroeve dient een afschrift van dit besluit op de locatie aanwezig te zijn en op verzoek aan een toezichthouder van de provincie Limburg ter inzage te worden gegeven.
2. Met inachtneming van onderstaande voorschriften, dienen de werkzaamheden en de maatregelen uitgevoerd te worden zoals beschreven in de volgende bij de aanvraag gevoegde documenten, zoals ontvangen op 19 oktober 2017:
 - Brief met beantwoording verzoek aanvullende gegevens d.d. 11-10-2017
 - Aanvraagformulier vergunning en ontheffing Wet natuurbescherming
 - Module 1b gebiedsbescherming (overige effecten)
 - Module 2 (soortenbescherming)
 - Aanzicht tekening betonmuren
 - Bouwtekening thermisch verzinkte deuren
3. De houder van de vergunning en ontheffing dient de realisatie van de muren uit te voeren en af te ronden vooraf aan de kwetsbare overwinteringsperiode van vleermuizen (1 november 2017). Hiervan kan uitsluitend worden afgeweken, nadat ons college op een daartoe strekkend verzoek schriftelijk daarmee heeft ingestemd. Het verzoek kan per mail worden gestuurd aan postbus@prvlimburg.nl, en dient vergezeld te gaan van het zaaknummer alsmede een toelichting op de gevolgen van de afwijking voor de in het kader van de Wnb beschermde vleermuissoorten en de maatregelen die worden getroffen om eventuele negatieve gevolgen zo veel mogelijk te beperken.
4. De vergunning en ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze vergunning en ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
5. Het gebied waarvoor de vergunning en ontheffing geldt, betreft het plangebied ter plaatse van de Kasteelgroeve, aan de Cannerweg 800 te Maastricht in de gemeente Maastricht, één en ander zoals is weergegeven op figuur 3 van het bij de aanvraag gevoegde rapport *'Quickscan Wet natuurbescherming en provinciaal natuurbeleid afsluiten gangen mergelgroeve Neercanne 2017 (Bureau Meervelt, 20 september 2017; projectnummer 17-052)*.
6. De ontheffing wordt slechts voor de onder hoofdstuk 1 genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
7. De houder van de vergunning en ontheffing dient onverwijld contact op te nemen met ons college, indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen.

4.2 Mitigerende maatregelen

8. De volgende mitigerende maatregelen dienen te worden getroffen om negatieve effecten op de aanwezige vleermuizen tot een minimum te beperken:
 - a. Dagelijks dienen vooraf en tijdens de bouw van de muren de betreffende gangen te worden gecontroleerd op aanwezige vleermuizen, en dient voorkomen te worden dat vleermuizen ingesloten worden.
 - b. Wanneer uit de controle blijkt dat vleermuizen aanwezig zijn binnen de af te sluiten gangdelen, dienen de deuren en de afsluitbare openingen boven de deuren geopend te blijven tot de vleermuizen uit zichzelf zijn weggevlogen. Pas als alle vleermuizen zich hebben verplaatst tot buiten de af te sluiten gangdelen mogen de deuren en de luiken voor de openingen worden gesloten.
 - c. Gedurende de werkzaamheden wordt alleen verlichting toegepast op de locaties waar gewerkt wordt.
 - d. Aan de bovenzijde van de te realiseren deuren worden afsluitbare openingen gerealiseerd (van ca. 1 x 1,5 meter), die dienen als doorgang voor vleermuizen en ten behoeve van de luchtcirculatie.
 - e. De werkzaamheden aan de muren worden uiterlijk een half uur voor zonsondergang gestaakt.
 - f. De bestaande afdekplaat op de luchtschacht in het Cannerbosch wordt vooraf aan het sluiten van de muur door of in opdracht van de houder van de vergunning en ontheffing vervangen door een – voor vleermuizen toegankelijk – rooster, dat ter bevordering van de luchtcirculatie geopend dient te blijven. Dit rooster mag uitsluitend worden gesloten, indien het open houden van het rooster leidt tot een zodanige stank- en roetafgifte ter plaatse van Chateau Neercanne dat de exploitatie van de horecagrot, de terrassen en/of het woongenot van de dienstwoning nadelig wordt beïnvloed én nadat ons college op een daartoe strekkend verzoek van de houder van de vergunning en ontheffing heeft ingestemd met een vervangende (mitigerende) maatregel ter bevordering van de luchtcirculatie en deze maatregel daadwerkelijk door of in opdracht van de houder van de vergunning en ontheffing is getroffen.
 - g. De overige ingangen die toegang geven tot de Kasteelgroeve dienen te allen tijde open te worden gehouden.
 - h. Zodra vanuit de Kasteelgroeve geen sprake meer is van een zodanige stank- en roetafgifte ter plaatse van Chateau Neercanne dat de exploitatie van de horecagrot, de terrassen en/of het woongenot van de dienstwoning nadelig kan worden beïnvloed, dienen de deuren en afsluitbare openingen boven de deuren in de betreffende muren door of in opdracht van de houder van de vergunning en ontheffing permanent te worden geopend.

4.3 Informatieplicht

9. De houder van de vergunning en ontheffing is gehouden om:
 - a. de resultaten van de controle op aanwezige vleermuizen vooraf en tijdens de bouw van de muren als bedoeld in voorschrift 9a binnen één week na het gereedkomen van de bouw van de muren te verstrekken aan ons college;
 - b. het daadwerkelijk treffen van een vervangende (mitigerende) maatregel ter bevordering van de luchtcirculatie als bedoeld in voorschrift 9f binnen één week te melden aan ons college;
 - c. het (permanent) openen van de deuren en de afsluitbare openingen boven de deuren in de betreffende muren als bedoeld in voorschrift 9h binnen één week te melden aan ons college.

De verstrekking van de resultaten als bedoeld onder a alsmede het doen van een melding als bedoeld onder b en c, dient plaats te vinden via postbus 5700, 6202 MA Maastricht of via de Berichtenbox voor bedrijven, onder vermelding van het zaaknummer.

10. Het door de muren afgesloten deel van de Kasteelgroeve dient toegankelijk te zijn voor monitoring van de overwinterende vleermuizen in het kader van het NEM (Netwerk Ecologische Monitoring).

4.4 Overige voorschriften

11. De werkzaamheden, conform bovengenoemde voorschriften, dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor vergunning en ontheffing is verleend. Onder een deskundige wordt verstaan:
- a. een inhoudelijke medewerker op het gebied van soorten bij een ecologisch adviesbureau;
 - b. of een persoon die beschikt over een afgeronde hbo- of universitaire opleiding met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
 - c. of een persoon die beschikt over een afgeronde mbo-opleiding, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
 - d. of een persoon die beschikt over een door ervaring opgedane gelijkwaardig niveau;
 - e. of een persoon die zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij een Nederlandse beschermingsorganisatie;
 - f. of een persoon die zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de monitoring en/of bescherming van soorten.

5 Procedure

5.1 Aanvraag

Op 28 september 2017, aangevuld op 12 oktober 2017 en 19 oktober 2017, heeft Stichting het Limburgs Landschap een vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid van de Wet natuurbescherming (Wnb) en ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb aangevraagd voor de bouw en instandhouding van twee muren in de Kasteelgroeve in de Cannerberg aan de Cannerweg 800 te Maastricht. De aanvraag om ontheffing ziet op de volgende in de Wnb verboden handelingen:

- het opzettelijk verstoren van de baardvleermuis (*Myotis mystacinus/brandtii*), franjestaart (*Myotis nattereri*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), ingekorven vleermuis (*Myotis emarginatus*), vale vleermuis (*Myotis myotis*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), grijze grootoorvleermuis (*Plecotus austriacus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), artikel 3.5, lid 2 Wnb;
- het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaats of rustplaats van de baardvleermuis (*Myotis mystacinus/brandtii*), franjestaart (*Myotis nattereri*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), ingekorven vleermuis (*Myotis emarginatus*), vale vleermuis (*Myotis myotis*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), grijze grootoorvleermuis (*Plecotus austriacus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), artikel 3.5, lid 4, Wnb.

De activiteit heeft een (potentieel) negatief effect op het Natura 2000-gebied 'Sint Pietersberg en Jekerdal' en vindt plaats in het leefgebied van diverse vleermuissoorten.

De aanvraag bestaat uit de volgende stukken:

- Aanvraagformulier vergunning en ontheffing Wet natuurbescherming
- Module 1b gebiedsbescherming (overige effecten)
- Module 2 (soortenbescherming)
- Bijlage bij vragen 23, 24 en 25 betreffende de onderbouwing van effecten op de staat van instandhouding en overzicht resultaten vleermuistellingen.
- Quickscan Wet natuurbescherming en provinciaal natuurbeleid afsluiten gangen mergelgroeve Neercanne 2017 (Bureau Meervelt, 20 september 2017, projectnr. 17-052)
- Brief met beantwoording verzoek aanvullende gegevens (SLL, d.d. 11-10-2017)
- Quickscan van zwermgedrag na brand juni 2017 Cannerberg (Bionet Natuuronderzoek, 30 augustus 2017)
- Aanzicht tekening betonmuren
- Bouwtekening thermisch verzinkte deuren (Dols Constructie BV, 18 september 2017)

5.2 Bevoegd gezag

De handelingen worden in zijn geheel verricht in de provincie Limburg. Gelet op de artikelen 1.3, eerste lid, 2.7, tweede lid, en 3.8, eerste lid, van de Wnb is ons college het bevoegd gezag voor het verlenen van de aangevraagde vergunning en ontheffing.

5.3 Volledigheid van de aanvraag en opschorting procedure

Na ontvangst van de aanvraag hebben wij deze getoetst op volledigheid. In verband met het ontbreken van een aantal gegevens hebben wij de aanvrager conform het bepaalde in artikel 4:5 Awb op 9 oktober 2017 in de gelegenheid gesteld om uiterlijk op 6 november 2017 aanvullende gegevens in te dienen. Op 12 oktober 2017 en 19 oktober 2017 hebben wij de aanvullende gegevens ontvangen. De termijn voor het nemen van het besluit is daardoor opgeschort met 10 dagen.

5.4 Procedure

De aanvraag wordt afgehandeld met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. De aanvraag om vergunning en ontheffing en een ontwerp van dit besluit hebben van 1 november 2017 tot en met 12 december 2017 voor eenieder ter inzage gelegen in het gouvernement te Maastricht. Gedurende deze termijn kon eenieder bij het bestuursorgaan schriftelijk dan wel mondeling zienswijzen inbrengen. Het ontwerpbesluit en de kennisgeving konden in genoemde periode tevens worden geraadpleegd via de internetsite van de provincie Limburg (www.limburg.nl). Binnen de termijn waarin de aanvraag en het ontwerpbesluit ter inzage hebben gelegen zijn geen zienswijzen ingediend.

6 Aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de bouw en instandhouding van twee muren in de Kasteelgroeve in de Cannerberg te Maastricht.

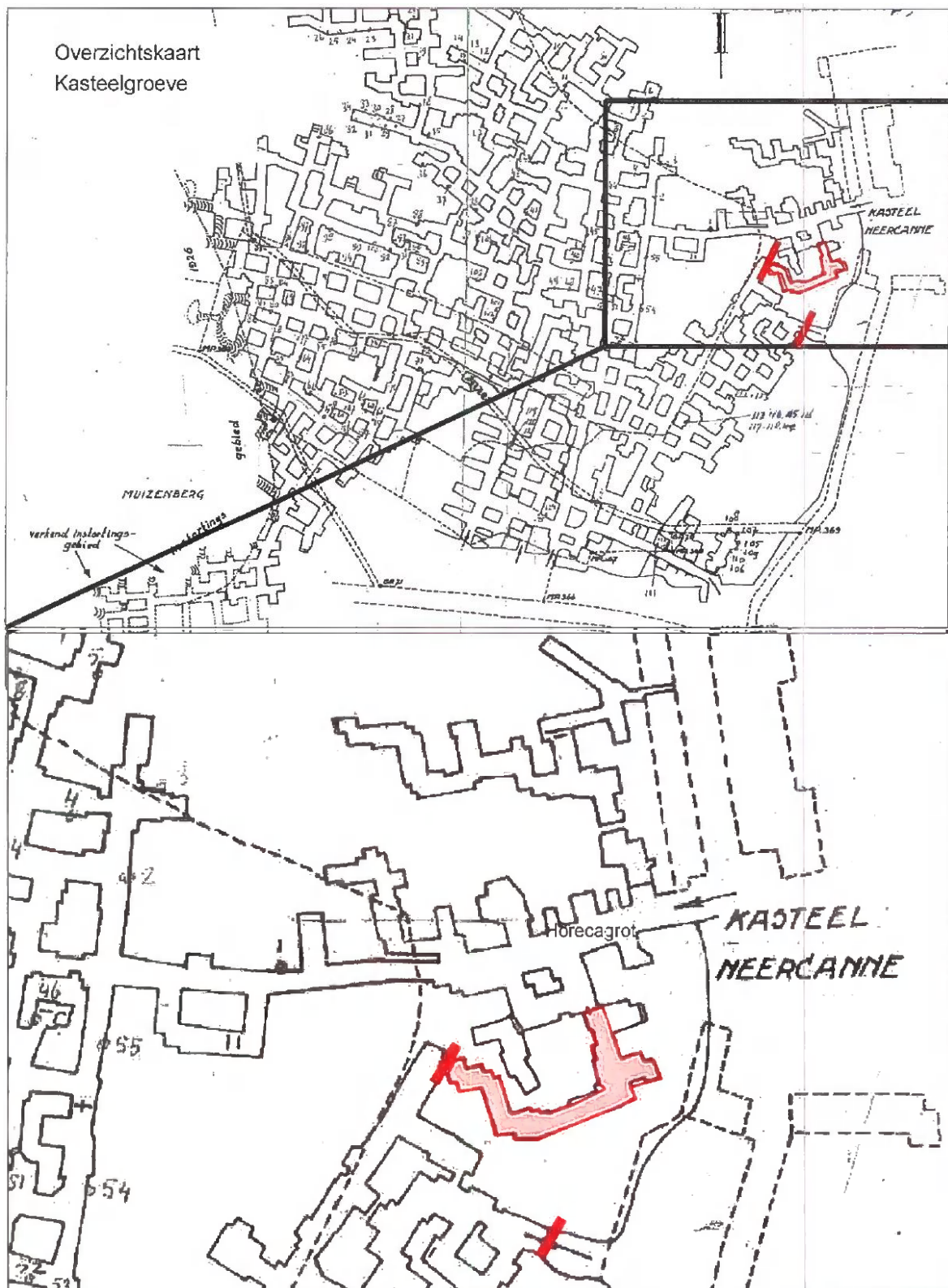
6.1 Achtergrond en omschrijving aanvraag

Van 20 t/m 28 juli 2017 heeft er een strobrand gewoed in de Kasteelgroeve in de Cannerberg. Deze brand heeft ertoe geleid dat er – als gevolg van opwaartse beweging van hete lucht – rookgassen, roet en koolstofdioxide ver verspreid zijn in het ondergrondse gangenstelsel. In het deel van de groeve dat onderdeel uitmaakt van Chateau Neercanne en wordt geëxploiteerd als horecagelegenheid zijn roet en rookgassen doorgedrongen, ondanks bestaande scheidingsmuren tussen de Kasteelgroeve en de ‘horecagrot’. De stankbelasting die daardoor is ontstaan is dusdanig dat dit leidt tot een verminderd gebruik van de ‘horecagrot’. Daarnaast zorgt de stank- en roetafgifte afkomstig uit de ingang ‘Harkema’ voor een verminderde exploitatie van de terrassen van Chateau Neercanne, en een verminderd woongenot in de dienstwoning Chateau Neercanne. Als gevolg daarvan ondervindt exploitatiemaatschappij Chateau Neercanne aanzienlijke bedrijfsschade. Om te voorkomen dat blijvende stankoverlast leidt tot imagoschade, daaraan gerelateerde omzetschade en uiteindelijk het failliet van Chateau Neercanne, wil Stichting het Limburgs Landschap maatregelen nemen om de stankoverlast ter plaatse van Chateau Neercanne weg te nemen. Stichting het Limburgs Landschap is om die reden voornemens om twee luchtdichte muren met luchtdichte loopdeuren te plaatsen in het ondergrondse gangenstelsel van de Kasteelgroeve, in de nabijheid van de ‘horecagrot’ en de terrassen van Chateau Neercanne. De voorgenomen locaties van de twee luchtdichte muren betreffen (1) de locatie tussen de ‘horecagrot’ en grot ‘Vrancken’ voor de ‘trappetjes’ in de Cannerberg, en (2) op 10-15 meter achter de ingang ‘Harkema’. De realisatie van muur (1) tussen de ‘horecagrot’ en grot ‘Vrancken’ leidt ertoe dat het gedeelte van het gangenstelsel tussen de muur en de ‘horecagrot’ wordt afgesloten en niet meer toegankelijk is voor vleermuizen. Dit geldt tevens voor het gedeelte tussen muur (2) en ingang ‘Harkema’. Een overzichtskaart van de kasteelgroeve evenals de beoogde locaties van de twee muren staan weergegeven in figuur 1. Deze figuur betreft een kopie van figuur 3 van het bij de aanvraag gevoegde rapport *‘Quickscan Wet natuurbescherming en provinciaal natuurbeleid afsluiten gangen mergelgroeve Neercanne 2017 (Bureau Meervelt, 20 september 2017; projectnummer 17-052) (hierna: Quickscan)*.

De muren en deuren blijven luchtdicht afgesloten tot de stank- en roetafgifte uit het grottenstelsel is verholpen. Het is op dit moment nog niet duidelijk wanneer de stank- en roetafgifte verholpen zal zijn.

6.2 Planning

Om te voorkomen dat de bedrijfsschade van exploitatiemaatschappij Chateau Neercanne verder oploopt, is Stichting het Limburgs Landschap voornemens om zo spoedig mogelijk de muren te realiseren. De deuren en de openingen boven de deuren zullen worden geopend zodra de stankafgifte uit het grottenstelsel is verholpen. Dit is afhankelijk van het moment waarop de groeve veilig is verklaard, en van het moment waarop de financiering is geregeld voor het schoonmaken van de groeve. Als grove indicatie wordt een periode van vijf jaar aangehouden, voordat het gangenstelsel is opgeschoond en de stankafgifte is verholpen.

Figuur 1: Boven: Overzichtskaart van de Kasteelgroeve; Onder: de beoogde locaties van de twee muren (rode strepen) en het gedeelte van het gangenstelsel dat afgesloten wordt (rode arcering).

7 Overwegingen Natura 2000

7.1 Beoordelingskader

Artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb heeft betrekking op de vergunningplicht in verband met Natura 2000-gebieden (Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijngebieden) binnen en buiten Nederland. Op grond van artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb is een vergunning van Gedeputeerde Staten vereist voor het realiseren van projecten of het verrichten van andere handelingen die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Zodanige projecten of andere handelingen zijn in ieder geval projecten of andere handelingen die de natuurlijke kenmerken van het gebied kunnen aantasten.

Bij het beslissen op een aanvraag om een vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb dient rekening te worden gehouden met de gevolgen die het project of de andere handeling kan hebben voor een Natura 2000-gebied, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied. Heeft een aangevraagde vergunning betrekking op een project dat afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of plannen, significant negatieve effecten kan hebben voor een Natura 2000-gebied, dan dient op grond van het bepaalde in artikel 2.8, eerste lid, van de Wnb een passende beoordeling te worden gemaakt van de gevolgen voor het gebied, waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen. Is een passende beoordeling vereist, dan kan de aangevraagde vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb in principe slechts worden verleend, indien op grond van de passende beoordeling de zekerheid bestaat dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zullen worden aangetast. Daarbij geldt dat bij de passende beoordeling het positieve effect van mitigerende maatregelen mag worden betrokken.

Bestaat op grond van de passende beoordeling (inclusief de daarbij betrokken mitigerende maatregelen) niet de vereiste zekerheid, dan kan een aangevraagde vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb niettemin worden verleend in het uitzonderlijke geval dat bij toetsing blijkt dat geen Alternatieve oplossingen voor handen zijn, sprake is van Dwingende redenen van openbaar belang en Compenserende maatregelen worden getroffen. Oftewel in voorkomend geval dat de zogenaamde ADC-toets met succes wordt doorlopen.

7.2 Kenmerken van Natura 2000-gebied Sint Pietersberg & Jekerdal

Natura 2000 Landschap	: <i>Heuvelland</i>
Status	: <i>Habitatrichtlijn</i>
Gemeente	: <i>Maastricht</i>
Oppervlakte	: <i>circa 221 ha.</i>

Gebiedsbeschrijving

Bij brief van 19 mei 2003 heeft de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het natuurgebied Sint Pietersberg & Jekerdal aangemeld bij de Europese Commissie als speciale beschermingszone in het kader van de Habitatrichtlijn 92/43/EEG. Het besluit Natura 2000-gebied Sint Pietersberg & Jekerdal, inhoudende de aanwijzing als speciale beschermingszone in het kader van de Habitatrichtlijn 92/43/EEG, is per 3 september 2013 definitief geworden.

De Sint Pietersberg en het Jekerdal hebben voor Nederland een uitzonderlijk karakter. Dit wordt veroorzaakt door de geologische opbouw met een grote verscheidenheid aan bodemtypen en expositie, de grote kalkrijkdom en betrekkelijk geringe neerslaghoeveelheden, de ligging langs het Maasdal en ook door eeuwenoud agrarisch gebruik. Het gebied omvat droge schraalgraslanden en hellingbossen en ondergrondse grotten met grote waarde voor vleermuizen. Het Natura 2000-gebied bestaat uit de deelgebieden Sint Pietersberg, Jekerdal en Cannerberg.

De Sint Pietersberg is gelegen tussen de Maas en de Jeker en wordt in het noorden begrensd door Fort Sint Pieter en in het zuiden door de rijksgrens met België. Het bovengrondse deel wordt gekenmerkt door hellingen met afwisselend graslanden, bloemrijke akkers en hellingbossen die bijzondere kalkminnende plantensoorten herbergen. Vooral de pionierbegroeiingen op rotsbodem van de Duivelsgrot, de kalkgraslanden en de heischrale graslanden in het Popelmondedal en de Kannerhei zijn bekend vanwege de botanische rijkdom. Het ondergrondse deel bestaat uit gangenstelsels, ontstaan door de vroegere mergelwinning en is van belang voor (overwinterende) vleermuizen.

Het deelgebied Jekerdal loopt vanaf de grens bij Kanne (B) tot de voormalige watermolen van Nekum. De Jeker ontspringt in België en is ongeveer 65 kilometer lang. De laatste vijf kilometer ligt in Nederland. De beek heeft haar meanderend karakter grotendeels behouden en is daarmee geomorfologisch en landschappelijk van grote betekenis. In de Jeker groeien karakteristieke waterplanten zoals Vlottende waterranonkel. Het dal bestaat uit akkerland, graslanden, verschillende bosjes en een hoogstamboomgaard.

In het westen ligt de Cannerberg met het op de hellingen gelegen Cannerbos. In het bos liggen enkele holle wegen. Onderaan de hellingen komt op de kalkrijke bodem Eiken-haagbeukenbos voor dat hoger op de helling overgaat in Wintereiken-beukenbos. Kenmerkend voor deze bossen is de goed ontwikkelde voorjaarsvegetatie. In het verleden waren aan de voet van deze berg bron- en kwelzones aanwezig. De doorsnijding van het kalksteenplateau van de Cannerberg door het Albertkanaal heeft de hydrologische situatie veranderd. Op de oostflank van de Cannerberg ligt het terrassenkasteel Kasteel Neercanne. In de Cannerberg zijn ondergrondse gangenstelsels aanwezig, die van groot belang zijn voor overwinterende vleermuizen.

7.2.1 Habitattypen met bijbehorende instandhoudingsdoelen

Het Natura 2000-gebied 'Sint Pietersberg & Jekerdal' is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen zoals opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire habitattypen zijn aangeduid met een sterretje (*):

- H6110 *Pioniersbegroeiingen op rotsbodem: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- H6210 *Kalkgraslanden: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- H6230 *Heischrale graslanden: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver): uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- H9160B Eiken-haagbeukenbossen (heuvelland): behoud oppervlakte en kwaliteit.

De twee muren zullen worden gebouwd in de Kasteelgroeve, een onderaardse mergelgroeve in de Cannerberg binnen het Natura 2000-gebied 'Sint Pietersberg & Jekerdal'.

Bovenstaande instandhoudingsdoelstellingen hebben geen betrekking op de mergelgroeven. Van de habitattypen komt in de actuele situatie geen enkele type voor in het plangebied. Tegen deze achtergrond zijn (significant) negatieve effecten van de aangevraagde activiteit op de diverse beschermde habitattypen uitgesloten.

7.2.2 Habitatsoorten met bijbehorende instandhoudingsdoelen

Het Natura 2000-gebied 'Sint Pietersberg & Jekerdal' is aangewezen voor de volgende soorten zoals opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire soorten zijn aangeduid met een sterretje (*):

- H1078 * Spaanse vlag: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
- H1318 Meervleermuis: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
- H1321 Ingekorven vleermuis: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
- H1324 Vale vleermuis: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Uit onderzoek is naar voren gekomen dat in de Kasteelgroeve de volgende habitatsoorten aanwezig zijn:

- meervleermuis (*Myotis dasycneme*);
- ingekorven vleermuis (*Myotis emarginatus*);
- vale vleermuis (*Myotis myotis*).

De Spaanse vlag komt alleen bovengronds voor langs bosranden. Aangezien de activiteit ondergronds plaatsvindt en aanwezige bosranden niet worden aangetast als gevolg van de activiteit, kunnen (significant) negatieve effecten op deze soort worden uitgesloten. Bijgevolg zullen in het navolgende uitsluitend de effecten worden beoordeeld van de aangevraagde activiteit op de aanwezige vleermuissoorten.

7.3 Mogelijke effecten

Vleermuizen overwinteren in ondergrondse kalksteengroeven vanwege de gunstige klimatologische omstandigheden (constante temperatuur boven vriespunt en hoge luchtvochtigheid en overige soortspecifieke eisen) en de, relatieve, rust. Het Natura 2000-gebied 'Sint Pietersberg & Jekerdal' is één van de vier Zuid-Limburgse gebieden waar de ondergrondse mergelgroeven overwinteringsgebieden vormen voor vleermuizen, waaronder de soorten meervleermuis, ingekorven vleermuis en vale vleermuis. Het gebied levert als overwinterings- en zwermgebied voor de meervleermuis, ingekorven vleermuis en vale vleermuis een belangrijke bijdrage aan de landelijke populatie.

De volgende factoren kunnen als gevolg van de bouw en instandhouding van twee muren in de Kasteelgroeve in de nabijheid van Chateau Neercanne een effect hebben op de populaties van de beschermde vleermuissoorten. Daarbij dient onderscheid te worden gemaakt in de aanlegfase en de gebruiksfase:

Tijdens de aanlegfase (tijdens bouw muren):

- verstoring door licht en geluid;
- optische verstoring;
- mechanische effecten.

Tijdens de gebruiksfase (na bouw muren):

- oppervlakteverlies, en verminderde bereikbaarheid overwinteringsplaatsen
- verandering van het microklimaat

Onderstaand is per soort de landelijke en regionale aantallen en trend beschreven alsook de trends voor het Natura 2000-gebied 'Sint Pietersberg en Jekerdal' en zijn deze gerelateerd aan de te verwachten effecten als gevolg van de bouw en instandhouding van de twee muren in de

Kasteelgroeve in de Cannerberg nabij Chateau Neercanne. Deze beschrijving is gebaseerd op de gegevens die onderdeel uitmaken van de aanvraag en op gegevens uit de atlas 'Zoogdieren van Limburg' (Huizenga et al., 2010)¹.

7.4 Aantallen en trend van habitatsoorten

7.4.1 Meervleermuis

De landelijke populatie meervleermuizen bedroeg in 2013 (conform het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied 'Sint Pietersberg en Jekerdal') circa 550 meervleermuizen. Landelijk vertoont de meervleermuis een stijging in de aantallen overwinterende vleermuizen, met name door een toename van de aantallen in bunkers in het westen van Nederland (in de duinen).

In de mergelgroeven in Limburg wordt de soort vanaf het begin van de tellingen in de jaren dertig waargenomen. Destijds werden 's winters rond de 200 dieren geteld. Tegenwoordig worden iedere winter tussen de 30 en 40 meervleermuizen in de mergelgroeven in Limburg geteld. De overwinterende vleermuizen in de Limburgse mergelgroeven vertonen een stabiele populatietrend.

In de Kasteelgroeve worden jaarlijks wisselende aantallen meervleermuizen geteld waarbij jaarlijkse fluctuaties groot zijn. Ten opzichte van de aanwijzingsdatum 7 december 2004 is er een toename in individuen te zien in de Kasteelgroeve. In december 2016 zijn er tijdens de wintertelling in de Kasteelgroeve 10 meervleermuizen geteld ten opzichte van 0 meervleermuizen in 2004.

De meervleermuizen gebruiken de mergelgroeven in de periode half oktober tot half april als winterverblijfplaats. Kenmerken van een groeve die deze geschikt maken als overwinteringsplaats voor meervleermuizen betreffen een koude ingangspartij, met meerdere openingen of een aflopende ingang, en vaak een luchtschacht voor extra ventilatie. Naast winterverblijf dienen de mergelgroeven ook als paarverblijf voor meervleermuizen. Dit betekent dat ook in de paarperiode, die loopt van half juli tot half oktober, rekening moet worden gehouden met aanwezigheid en gebruik van de mergelgroeve als verblijfplaats door deze soort.

7.4.2 Ingekorven vleermuis

In de winter beperkt de verspreiding van de ingekorven vleermuis zich in Limburg tot de mergelgroeven. Begin vorige eeuw was de ingekorven vleermuis veelvuldig aanwezig in de Zuid-Limburgse mergelgroeven. Rond 1950 waren er in Limburg ongeveer 600 overwinterende exemplaren aanwezig. In de daarop volgende 40 jaar is dit aantal met een factor 10 afgenomen. Sinds 1986 is het aantal overwinterende ingekorven vleermuizen verachttienvoudigd en in de periode 2000-2004 werden gemiddeld 423 individuen per winter geteld. Hiermee was het aantal ingekorven vleermuizen weer op een vergelijkbaar niveau met dan van 1950. Ook tussen 2004 en 2007 is sprake van een stijgende trend. De landelijke populatie bedroeg in 2013 (conform het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied 'Sint Pietersberg en Jekerdal') circa 650 ingekorven vleermuizen. De bijdrage van het Natura 2000-gebied 'Sint Pietersberg en Jekerdal' aan de landelijke populatie ingekorven vleermuizen bedraagt 15-30%.

In de Kasteelgroeve schommelen de aantallen tijdens de jaarlijkse tellingen. Ten opzichte van de aanwijzingsdatum 7 december 2004 is het aantal individuen ongeveer gelijk gebleven in de Kasteelgroeve. In december 2016 zijn er tijdens de wintertelling in de Kasteelgroeve 14 ingekorven vleermuizen geteld ten opzichte van 12 ingekorven vleermuizen in 2004.

¹ Huizenga, C.E., R.W. Akkermans, J.C. Buys, J. van der Coelen, H. Morelissen & L.S.G.M. Verheggen, 2010. Zoogdieren van Limburg, verspreiding en ecologie in de periode 1980-2007. NHGL, Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

De ingekorven vleermuizen gebruiken de mergelgroeven in de periode half oktober tot half april als winterverblijfplaats. Ze zoeken daarbij voor de overwintering de meest stabiele en warme plekken in groeven op. Naast winterverblijf dienen de mergelgroeven ook als zwermlocatie voor ingekorven vleermuizen. Dit betekent dat ook in de periode van half juli tot half oktober rekening moet worden gehouden met aanwezigheid en gebruik van – met name de ingangen van – de mergelgroeve door deze soort.

7.4.3 Vale vleermuis

Tot medio vorige eeuw kwamen vale vleermuizen in het zuiden en zuid-oosten van Nederland vrij algemeen voor. Na een flinke afname tussen 1944 en 1985 is de populatieomvang op een laag maar stabiel niveau beland. De landelijke populatie bedroeg in 2013 (conform het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied 'Sint Pietersberg en Jekerdal') circa 50 vale vleermuizen.

De soort overwintert in Nederland vrijwel uitsluitend in mergelgroeven. Uit de jaarlijkse tellingen van overwinterende vleermuizen in de mergelgroeven in Zuid-Limburg blijkt dat er sprake is van een lichte toename in aantallen. In 2007 lag het aantal in totaal rond de 30 dieren. De bijdrage van het Natura 2000-gebied 'Sint Pietersberg en Jekerdal' aan de landelijke populatie vale vleermuizen bedraagt 30-50%.

In de Kasteelgroeve blijft het aantal overwinterende vale vleermuizen beperkt tot maximaal 1 dier per jaar. Daarbij is in het aantal jaren dat er 0 dieren worden aangetroffen ongeveer gelijk aan het aantal jaren waarin 1 dier wordt aangetroffen. Ten opzichte van de aanwijzingsdatum 7 december 2004 is het aantal individuen gelijk gebleven in de Kasteelgroeve. In december 2016 is er tijdens de wintertelling in de Kasteelgroeve 1 vale vleermuis geteld ten opzichte van 1 vale vleermuis in 2004.

De vale vleermuizen gebruiken de mergelgroeven in de periode half oktober tot half april als winterverblijfplaats. Naast winterverblijf dienen de mergelgroeven ook als zwermlocatie. Dit betekent dat ook in de periode van half juli tot half oktober rekening moet worden gehouden met aanwezigheid en gebruik van – met name de ingangen van – de mergelgroeve door deze soort.

7.5 Effecten op habitatsoorten

7.5.1 Effecten tijdens de aanlegfase

Verstoring door geluid en licht, optische verstoring en mechanische effecten

Zoals blijkt uit bovenstaande beschrijving zijn meervleermuizen, ingekorven vleermuizen en vale vleermuizen actief bij de ingangen van de mergelgroeven tijdens de zwermperiode van half juli tot half oktober. Als gevolg daarvan kunnen de werkzaamheden in de groeve de zwermactiviteiten en in de groeve aanwezige vleermuizen verstoren. Deze verstoring kan ontstaan als gevolg van geluid, licht, optische verstoring en mechanische effecten. Het optreden van deze verstoringfactoren is zeer plaatselijk en tijdelijk. Door de grillige structuur van het gangenstelsel draagt het licht en geluid niet ver het gangenstelsel in. Optische verstoring blijft beperkt tot de gang waar de werkzaamheden plaatsvinden. Dit betekent dat eventuele verstoring zeer lokaal blijft. Mechanische effecten treden zeer plaatselijk op, op de locatie waar de muren geplaatst worden.

Eventuele verstoring van zwermende dieren wordt voorkomen door de werkzaamheden een half uur voor zonsondergang te staken. Daarnaast wordt de verlichting beperkt, door alleen op de locatie waar werkzaamheden worden uitgevoerd verlichting te gebruiken.

Daarnaast bestaat dat kans dat vleermuizen door het sluiten van de muren worden ingesloten. Om dit te voorkomen worden de betreffende ondergrondse gangen vooraf aan de werkzaamheden gecontroleerd op aanwezigheid van vleermuizen. Wanneer vleermuizen aanwezig zijn binnen de af te

sluiten gangdelen, blijven de deuren en de afsluitbare openingen boven de deuren geopend tot de vleermuizen uit zichzelf zijn weggevlogen. Pas als alle vleermuizen zich hebben verplaatst tot buiten de af te sluiten gangdelen mogen de deuren en de luiken voor de openingen worden gesloten.

Gezien het feit dat eventuele verstoring zeer plaatselijk en tijdelijk is, en met inachtneming van de bovengenoemde mitigerende maatregelen die tevens in de voorschriften (hoofdstuk 2) staan opgenomen, wordt verstoring dusdanig beperkt dat dit niet leidt tot een significante vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van de populaties meervleermuizen, ingekorven vleermuizen en vale vleermuizen.

7.5.2 Effecten tijdens de gebruiksfase

Oppervlakteverlies en vermindering bereikbaarheid verblijfplaatsen

Als gevolg van het plaatsen van de muren wordt een deel van de gangen in de Kasteelgroeve afgesloten en ontoegankelijk voor vleermuizen. Uit de resultaten van de wintertellingen van 2016 en 2005 (kaarten en aantallen, bijgevoegd als bijlage bij de aanvraag) blijkt dat er in de af te sluiten delen geen overwinterende vleermuizen zijn aangetroffen. In 2016 overwinterden er wel gewone dwergvleermuizen nabij de af te sluiten delen. In 2005 zijn nabij de af te sluiten delen baardvleermuizen, watervleermuizen en franjestaarten aangetroffen. De effecten op deze en overige soorten vleermuizen worden beoordeeld in het kader van soortenbescherming, hoofdstuk 6. Uit de kaarten met resultaten van de wintertellingen in 2005 en 2016 blijkt dat meervleermuizen, ingekorven vleermuizen en de vale vleermuis op minimaal 100 meter afstand van de af te sluiten delen overwinterden.

Het plaatsen van de muur tussen de horecagrot en grot 'Vrancken' leidt tot een areaalverlies van 70 meter grotlengte die beschikbaar is voor vleermuizen. De te plaatsen muur achter ingang Harkema leidt tot 10-15 meter areaalverlies achter de ingang. In totaal leidt dit dus tot 85 meter areaalverlies aan grotlengte. In het totale Natura 2000-gebied Sint Pietersberg en Jekerdal (dus inclusief de Cannerberg) zijn circa 200 kilometer aan onderaardse gangen aanwezig. 85 meter areaalverlies betreft daarmee slechts 0,04% van het totale beschikbare gangenstelsel.

Ondanks dat er in twee jaren, zowel langer geleden als op recente datum, geen overwinterende meervleermuizen, ingekorven vleermuizen en vale vleermuizen zijn aangetroffen in de af te sluiten delen, is er door het afsluiten van de betreffende gangdelen sprake van marginaal areaalverlies van beschikbaar overwinteringsgebied voor deze soorten. Dit areaalverlies is tijdelijk, aangezien na het opschonen van de groeve de deuren en afsluitbare openingen boven de deuren worden geopend. Dit tijdelijke areaalverlies is dermate beperkt ten opzichte van het totale gangenstelsel en ligt op een dusdanige afstand van de overwinterende meervleermuizen, ingekorven vleermuizen en vale vleermuizen, dat een significante vermindering van de omvang van het leefgebied van de populaties van deze soorten is uitgesloten. Daarbij moet in het oog worden gehouden dat het complete gangenstelsel ruim voldoende leefgebied bevat om te kunnen dienen als overwinteringsgebied voor de aanwezige populaties vleermuizen.

Naast het feit dat areaalverlies optreedt, leidt het afsluiten van ingang Harkema ertoe dat de vleermuizen hun overwinteringsplaatsen niet meer via deze ingang kunnen bereiken. Daarnaast kan deze ingang niet meer fungeren als zwermlocatie. Uit de jaarlijkse wintertellingen blijkt dat de meeste vleermuizen overwinteren in het noordwestelijke deel van de Kasteelgroeve. Zeer waarschijnlijk worden voornamelijk de ingangen aan de zijde van het Albertkanaal (zuidelijk deel Cannerberg) gebruikt om dit gedeelte van de Kasteelgroeve te bereiken. Dit blijkt ook uit het feit dat in de directe nabijheid van de ingang Harkema geen meervleermuizen, ingekorven vleermuizen en vale vleermuizen zijn aangetroffen. Aangezien de ingangen aan de kanaalzijde toegankelijk blijven, zijn er na sluiting van ingang Harkema voldoende alternatieve ingangen beschikbaar die toegang geven tot

de overwinteringsplaatsen in de Kasteelgroeve, en die blijven fungeren als zwermlocatie voor de meervleermuizen, ingekorven vleermuizen en vale vleermuizen.

Een significant negatief effect op de omvang van het leefgebied van deze soorten als gevolg van de afsluiting van de ingang Harkema kan om die reden worden uitgesloten.

Ondanks bovenstaande conclusie is het wel aan te bevelen om de bestaande ingangen die toegang geven tot de Kasteelgroeve geschikter te maken voor deze soorten. De bestaande ingangen aan de Muizenberg worden op dit moment verlicht door straatverlichting langs de weg. De verlichting leidt ertoe dat vleermuizen worden verstoord in hun zwermgedrag, en daardoor minder gebruik maken van de ingangen als zwermlocatie en toegang tot de groeve, dan wanneer er geen of minder verlichting aanwezig zou zijn. Om de ingangen geschikter te maken voor vleermuizen verdient het om die reden aanbeveling om in overleg met de Vlaamse overheid (in dit geval de gemeente Riemst) te bespreken of de straatverlichting kan worden uitgeschakeld, verminderd, dan wel worden vervangen door vleermuisvriendelijke verlichting. De provincie Limburg heeft de gemeente Riemst hier reeds over benaderd.

Verandering van het microklimaat

De afsluiting van de ingang Harkema kan naast bovenstaande effecten leiden tot verandering van het microklimaat in de Kasteelgroeve. Naar verwachting zal de luchtdoorstroming in de groeve verminderen, met als mogelijk gevolg een wijziging van de temperatuur en de luchtvochtigheid. Daarnaast speelt mee dat als gevolg van de brand die in juli 2017 in de groeve heeft gewoed op veel plaatsen roetaanslag is ontstaan, stank heerst als gevolg van de rookontwikkeling, en bepaalde delen van de groevewanden instabiel zijn geworden. Dit heeft mogelijk nog een veel groter effect op het bestaande microklimaat, waardoor het op dit moment onduidelijk is in hoeverre de Kasteelgroeve in haar huidige staat – na de brand – nog geschikt is als overwinteringslocatie voor vleermuizen. Feit is wel dát het microklimaat sterk is aangetast als gevolg van de brand. De afsluiting van ingang Harkema leidt als gevolg van een verminderde luchtdoorstroming tot een verdere verslechtering van het microklimaat. Dit betreft een tijdelijk effect, aangezien de deur en de afsluitbare opening in de muur bij ingang Harkema weer worden geopend nadat de groeve is opgeschoond en daarmee de stank- en roetafgifte is verholpen. Aangezien de verminderde luchtdoorstroming door de afsluiting van ingang Harkema tijdelijk is, en beperkt is in relatie tot het effect op het microklimaat dat door de brand is veroorzaakt, is als gevolg van de afsluiting van de ingang Harkema geen sprake van een significant negatief effect op de kwaliteit van het leefgebied van de populaties meervleermuizen, ingekorven vleermuizen en vale vleermuizen. Een beperkt negatief effect als gevolg van de verminderde luchtdoorstroming kan echter niet worden uitgesloten.

Gezien de hoge eisen die de meervleermuizen, ingekorven vleermuizen en vale vleermuizen stellen aan het microklimaat, in combinatie met het feit dat de brand reeds een grote negatieve invloed heeft gehad op het microklimaat, is het van belang om verdere verslechtering van het microklimaat tot een minimum te beperken. Met name de meervleermuis is gebaat bij een goede ventilatie. Om negatieve effecten als gevolg van de verminderde luchtdoorstroming door de afsluiting van ingang Harkema te beperken, kunnen mitigerende maatregelen worden getroffen. Een mogelijkheid om de luchtdoorstroming te bevorderen is het geheel openen van een gedeeltelijk afgesloten luchtschacht in het Cannerbosch. In de huidige situatie is deze luchtschacht bedekt door een afdekplaat met 9 vierkante ventilatiegaten. Door deze afdekplaat te vervangen door een rooster, kan de luchtdoorstroming in de groeve flink toenemen, met een positief effect op het microklimaat tot gevolg.

Een oplossing voor een beter microklimaat op de langere termijn is het ontdoen van de aanwezige roet en rookgassen in de Kasteelgroeve. Het is op dit moment echter niet duidelijk op welke termijn de

groeve is opgeschoond. Van belang voor de instandhouding van de vleermuizen is wel dat het opschonen van de groeve zo spoedig mogelijk wordt uitgevoerd. Om inzicht te krijgen in het effect van de brand op het microklimaat, gaat de provincie Limburg een klimaatonderzoek uitvoeren in de Kasteelgroeve.

7.6 Conclusie

Voor de meervleermuis, ingekorven vleermuis en vale vleermuis geldt als instandhoudingsdoelstelling het behoud van de omvang en kwaliteit van het leefgebied voor het behoud van de populatie. Op grond van bovenstaande beoordeling concluderen wij dat de bouw en instandhouding van de muren in de Kasteelgroeve niet leidt tot een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied 'Sint Pietersberg & Jekerdal', mits deze vergunning en de daaraan verbonden voorschriften worden nageleefd.

Tegen deze achtergrond is vergunningverlening voor de aangevraagde activiteit in overeenstemming met het bepaalde in de Wet natuurbescherming.

8 Overwegingen Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming bevat regels voor het behoud van de biologische diversiteit en de bescherming van kwetsbare dier- en plantensoorten en hun natuurlijke leefomgeving. Enerzijds is Nederland hiertoe gehouden op grond van internationale verdragen en Europese richtlijnen. De Wet natuurbescherming kent daarom beschermingsregels voor soorten die onder de Europese Vogelrichtlijn zijn beschermd ('Vogelrichtlijnsoorten') in paragraaf 3.1, alsmede voor soorten die middels de Europese Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn bescherming genieten ('Habitatrichtlijnsoorten') in paragraaf 3.2. Anderzijds voorziet paragraaf 3.3 van de wet in regels voor een limitatief aantal soorten waarvan de bescherming niet internationaalrechtelijk is geregeld, maar waartoe de nationale wetgever op eigen initiatief heeft besloten ('andere soorten'). Deze drie beschermingsregimes kennen elk eigen verbodsbepalingen en voorwaarden voor ontheffing van de verboden. De voorliggende aanvraag heeft betrekking op het beschermingsregime voor Habitatrichtlijnsoorten (§ 3.2).

8.1 Beschermingsregime Habitatrichtlijnsoorten § 3.2

Op 28 september 2017, aangevuld op 12 oktober 2017 en 19 oktober 2017, hebben wij ontvangen van Stichting het Limburgs Landschap een aanvraag om ontheffing van de in artikel 3.5, lid 2 en lid 4, opgenomen verboden om de volgende beschermde soorten opzettelijk te verstoren en de voortplantingsplaats of rustplaats van deze soorten te beschadigen of te vernielen: baardvleermuis (*Myotis mystacinus/brandtii*), franjestaart (*Myotis nattereri*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), ingekorven vleermuis (*Myotis emarginatus*), vale vleermuis (*Myotis myotis*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), grijze grootoorvleermuis (*Plecotus austriacus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*). De ontheffingsaanvraag is ingediend ten behoeve van de bouw en instandhouding van twee muren in de Kasteelgroeve in de Cannerberg te Maastricht. De periode waarvoor de ontheffing is aangevraagd heeft enerzijds betrekking op de aanlegfase, en anderzijds op de gebruiksfase. De aanlegfase betreft de periode tot 1 november 2017. De gebruiksfase is de periode dat de muren gesloten zijn, tot de stankafgifte uit de groeve is verholpen en betreft de periode tot uiterlijk 1 november 2022.

Een ontheffing van de bovengenoemde verbodsbepalingen kan worden verleend als aan elk van de volgende voorwaarden, zoals opgenomen in artikel 3.8, lid 5, Wnb is voldaan:

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- de handeling is nodig in het kader van een of meer van de in bovengenoemde artikel genoemde belangen;
- er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Een toetsing aan deze aspecten heeft plaatsgevonden, en is beschreven in paragraaf 8.3.

8.2 Betrokken vleermuissoorten

8.2.1 Andere bevredigende oplossing

Alternatieve plannen en werkwijze

De brand-, rook en stabiliteitsschade die in het ondergrondse stelsel van de Cannerberg is ontstaan als gevolg van de brand die in juli 2017 in het ondergrondse stelsel heeft gewoed, dient zo spoedig mogelijk te worden verholpen. Gezien het feit dat er eerst een stabiliteitsonderzoek en stabiliteitsherstel moet plaatsvinden, alvorens de groeve kan worden opgeschoond, en de financiële

dekking van deze werkzaamheden niet geregeld zijn, is het op dit moment nog niet bekend wanneer met het opschonen van de groeve kan worden gestart. Om verdere bedrijfsschade en eventuele imagoschade van Chateau Neercanne te voorkomen, heeft Stichting het Limburgs Landschap het voornemen om twee muren te plaatsen ter voorkoming van stankafgifte naar Chateau Neercanne, en deze luchtdicht af te sluiten tot de groeve is opgeschoond. De muren worden zo ontworpen dat – door het openzetten van de deur en het openen van de invliegopening boven de deur – de luchtcirculatie kan worden hersteld zodra de stank- en roetafgifte is verholpen.

Alternatieve locaties

Bij de plaatsing van de muren is ervoor gekozen om zo min mogelijk areaal af te sluiten voor vleermuizen. Ten aanzien van de locatie van de muur tussen de horecagrot en grot 'Vrancken' is overwogen de muur dicht bij de bestaande scheidingsmuur te plaatsen. Dit blijkt echter technisch niet mogelijk omdat het plafondgedeelte hier instabiel is. De muur bij de ingang Harkema wordt op circa 10-15 meter afstand van de bestaande ingang in het gangenstelsel geplaatst, om de monumentale ingang (Rijksmonument) te respecteren.

Alternatieve planning

Er wordt getracht om de muren zo spoedig mogelijk te realiseren, om te voorkomen dat in de kwetsbare overwinteringsperiode moet worden gewerkt. Een alternatieve (latere) planning voor de plaatsing van de muren leidt mogelijk tot een groter effect van verstoring.

Conclusie alternatievenafweging

Gezien bovenstaande bestaat voor de handeling, waarop de aanvraag betrekking heeft, geen andere bevredigende oplossing.

8.2.2 Belang

Op het aanvraagformulier is aangegeven dat de ontheffing is aangevraagd op basis van de volgende belangen:

Ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom

Voor de kortere termijn is de bouw en instandhouding van de twee muren in de Kasteelgroeve van belang ter beperking van schade aan Chateau Neercanne. Wanneer de muren niet worden gebouwd leidt dit – voor de periode tot de stank- en roetafgifte is verholpen – tot stank en roetoverlast in het Chateau, met een omzetschade en imagoschade tot gevolg. De omzetschade bedraagt € 10.000,- tot € 25.000,- per dag, plus herstelkosten na de brand van circa € 1 miljoen. Bij blijvende stank en roetoverlast bestaat de kans dat het bedrijf Chateau Neercanne failliet gaat.

In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten

Wanneer de stank- en roetafgifte bij ingang Harkema niet op de korte termijn wordt verholpen, leidt dit tot een situatie die niet meer leefbaar is voor de bewoners van de bedrijfswoning van Chateau Neercanne. De bouw en instandhouding van de muren is om die reden noodzakelijk in het kader van de volksgezondheid.

8.2.3 Staat van instandhouding

Zoals in paragraaf 7.5 weergegeven kan de bouw en instandhouding van de muren leiden tot verstoring van vleermuizen en de aantasting van de verblijfplaatsen van vleermuizen, als gevolg van verschillende storingsfactoren tijdens zowel de aanlegfase als de gebruiksfase. Onderstaand wordt per beschermde soort aan de hand van de landelijke en regionale aantallen en trend onderbouwd of en in welke mate de bouw en instandhouding van de twee muren in de Kasteelgroeve de staat van instandhouding van de soort beïnvloed. Deze beschrijving is gebaseerd op de gegevens die onderdeel uitmaken van de aanvraag en op gegevens uit de atlas 'Zoogdieren van Limburg' (Huizenga et al., 2010)².

8.2.3.1 Meervleermuis (*Myotis dasycneme*)

De landelijke populatie bedroeg in 2013 circa 550 meervleermuizen. Landelijk vertoont de meervleermuis een stijging in de aantallen overwinterende vleermuizen, met name door een toename van de aantallen in bunkers in het westen van Nederland (in de duinen).

In de mergelgroeven in Limburg wordt de soort vanaf het begin van de tellingen in de jaren dertig waargenomen. Destijds werden 's winters rond de 200 dieren geteld. Tegenwoordig worden iedere winter tussen de 30 en 40 meervleermuizen in de mergelgroeven in Limburg geteld. De overwinterende vleermuizen in de Limburgse mergelgroeven vertonen een stabiele populatietrend.

In de Kasteelgroeve worden jaarlijks wisselende aantallen meervleermuizen geteld waarbij jaarlijkse fluctuaties groot zijn. De aantallen varieerden in de periode 1999 tot en met 2015 tussen de 0 en de 6 per jaar. In december 2016 zijn er tijdens de wintertelling in de Kasteelgroeve 10 meervleermuizen geteld, wat een sterke stijging ten opzichte van de voorgaande jaren betekent. Het aantal meervleermuizen in de Kasteelgroeve ten opzichte van het totaal aantal overwinterende meervleermuizen in Limburgse mergelgroeven bedroeg daarmee in 2016 25-33%.

8.2.3.2 Ingekorven vleermuis (*Myotis emarginatus*)

Begin vorige eeuw was de ingekorven vleermuis veelvuldig aanwezig in de Zuid-Limburgse mergelgroeven. Rond 1950 waren er in Limburg ongeveer 600 overwinterende exemplaren aanwezig. In de daarop volgende 40 jaar is dit aantal met een factor 10 afgenomen. Sinds 1986 is het aantal overwinterende ingekorven vleermuizen verachtvoudigd en in de periode 2000-2004 werden gemiddeld 423 individuen per winter geteld. Hiermee was het aantal ingekorven vleermuizen weer op een vergelijkbaar niveau met dan van 1950. Ook tussen 2004 en 2007 is sprake van een stijgende trend. De landelijke populatie bedroeg in 2013 circa 650 ingekorven vleermuizen.

In de Kasteelgroeve schommelen de aantallen tijdens de jaarlijkse tellingen. De aantallen varieerden in de periode 1999 tot en met 2016 tussen de 4 en de 17 per jaar. In december 2016 zijn er tijdens de wintertelling in de Kasteelgroeve 14 ingekorven vleermuizen geteld. Het aantal ingekorven vleermuizen in de Kasteelgroeve ten opzichte van het totaal aantal overwinterende ingekorven vleermuizen in Limburgse mergelgroeven bedroeg daarmee in 2016 circa 2%.

8.2.3.3 Vale vleermuis (*Myotis myotis*)

Tot medio vorige eeuw kwamen vale vleermuizen in het zuiden en zuid-oosten van Nederland vrij algemeen voor. Na een flinke afname tussen 1944 en 1985 is de populatieomvang op een laag maar stabiel niveau beland. De landelijke populatie bedroeg in 2013 circa 50 vale vleermuizen. De soort overwintert in Nederland vrijwel uitsluitend in mergelgroeven. Uit de jaarlijkse tellingen van

² Huizenga, C.E., R.W. Akkermans, J.C. Buys, J. van der Coelen, H. Morelissen & L.S.G.M. Verheggen, 2010. Zoogdieren van Limburg, verspreiding en ecologie in de periode 1980-2007. NHGL, Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

overwinterende vleermuizen in de mergelgroeven in Zuid-Limburg blijkt dat er sprake is van een lichte toename in aantallen. In 2007 lag het aantal in totaal rond de 30 dieren.

In de Kasteelgroeve blijft het aantal overwinterende vale vleermuizen beperkt tot maximaal 1 dier per jaar. Daarbij is in het aantal jaren dat er 0 dieren worden aangetroffen ongeveer gelijk aan het aantal jaren waarin 1 dier wordt aangetroffen. In december 2016 is er tijdens de wintertelling in de Kasteelgroeve 1 vale vleermuis geteld. Het aantal vale vleermuizen in de Kasteelgroeve ten opzichte van het totaal aantal overwinterende vale vleermuizen in Limburgse mergelgroeven bedroeg daarmee in 2016 circa 3%.

8.2.3.4 Baardvleermuizen (*Myotis mystacinus/brandtii*)

De baardvleermuizen die in de groeves overwinteren vertegenwoordigen twee sterk op elkaar gelijkende soorten, de gewone baardvleermuis (*Myotis mystacinus*) en de brandt's vleermuis (*Myotis brandtii*). Enkel via determinatie in de hand kan het onderscheid tussen de twee soorten worden vastgesteld. Gezien dit tijdens de januaritellingen niet gebeurt zijn deze soorten als verzamelgroep geanalyseerd.

De baardvleermuizen zijn, na de watervleermuizen, de meest algemene soortgroep in de mergelgroeven. De schatting van het totaal aantal overwinterende baardvleermuizen voor alle groeven samen is rond 1985 400 tot 500 dieren. In de periode van 1986 tot 2007 is het aantal overwinterende baardvleermuizen in winterverblijven met 100% gestegen ten opzichte van het jaar 1986. Dat betekent in het jaar 2007 het aantal overwinterende baardvleermuizen circa 800 tot 1000 dieren bedroeg.

In de Kasteelgroeve schommelen de aantallen tijdens de jaarlijkse tellingen. De aantallen varieerden in de periode 1999 tot en met 2016 tussen de 19 en de 35 per jaar. In december 2016 zijn er tijdens de wintertelling in de Kasteelgroeve 33 baardvleermuizen geteld. Het aantal baardvleermuizen in de Kasteelgroeve ten opzichte van het totaal aantal overwinterende baardvleermuizen in Limburgse mergelgroeven bedroeg daarmee in 2016 circa 3%.

8.2.3.5 Franjestaart (*Myotis nattereri*)

De franjestaart betreft gezien de beperkte verspreiding een zeldzame soort. De aantallen zijn echter relatief hoog, wat veroorzaakt wordt door de wintertellingen in de mergelgroeven, waarbij de laatste jaren circa 40% van het totaal aantal overwinterende vleermuizen in Nederland wordt geteld. Begin jaren tachtig van de vorige eeuw was de soort met minder dan 50 overwinterende exemplaren schaars, na een sterke afname sinds de jaren veertig. De soort is sinds 1986 met een factor 18 toegenomen tot gemiddeld 534 individuen in de periode 2000-2004. De franjestaart is daarmee met een sterk herstel bezig, hoewel de aantallen nog steeds niet op het niveau van de jaren veertig van de vorige eeuw liggen.

In de Kasteelgroeve schommelen de aantallen tijdens de jaarlijkse tellingen vrij sterk. De aantallen varieerden in de periode 1999 tot en met 2016 tussen de 16 en de 47 per jaar. In december 2016 zijn er tijdens de wintertelling in de Kasteelgroeve 29 franjestaarten geteld. Het aantal franjestaarten in de Kasteelgroeve ten opzichte van het totaal aantal overwinterende franjestaarten in Limburgse mergelgroeven bedroeg daarmee in 2016 circa 5%.

8.2.3.6 Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene en talrijkst voorkomende vleermuissoort in Nederland. Tijdens tellingen in winterobjecten worden geregeld hoge aantallen geteld, vooral in de Sint Pietersberg wat begin jaren negentig ruim 400 dieren zijn aangetroffen. Het aantal waarnemingen

van overwinterende gewone dwergvleermuizen bedraagt in de periode 2000 tot 2007 tussen de 70 en 250 dieren per jaar.

In de Kasteelgroeve schommelen de aantallen tijdens de jaarlijkse tellingen vrij sterk. De aantallen varieerden in de periode 1999 tot en met 2016 tussen de 8 en de 64 per jaar. In december 2016 zijn er tijdens de wintertelling in de Kasteelgroeve 17 gewone dwergvleermuizen geteld. Het aantal gewone dwergvleermuizen in de Kasteelgroeve ten opzichte van het totaal aantal overwinterende gewone dwergvleermuizen in Limburgse mergelgroeven bedroeg daarmee in 2016 circa 7-24%.

8.2.3.7 Watervleermuis (*Myotis daubentonii*)

Watervleermuizen komen in heel Nederland algemeen voor. Watervleermuizen overwinteren voornamelijk in mergelgroeven. De soort is sinds de jaren zestig veel algemener geworden, in tegenstelling tot veel andere soorten. Het aantal waarnemingen van overwinterende watervleermuizen bedraagt in de periode 2000 tot 2007 tussen de 75 en 220 dieren per jaar.

In de Kasteelgroeve schommelen de aantallen tijdens de jaarlijkse tellingen vrij sterk. De aantallen varieerden in de periode 1999 tot en met 2016 tussen de 5 en de 53 per jaar. In december 2016 zijn er tijdens de wintertelling in de Kasteelgroeve 18 watervleermuizen geteld. Het aantal watervleermuizen in de Kasteelgroeve ten opzichte van het totaal aantal overwinterende watervleermuizen in Limburgse mergelgroeven bedroeg daarmee in 2016 circa 8-24%.

8.2.3.8 Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*)

De gewone grootoorvleermuis komt vrijwel overal in Nederland voor. De soort komt ook over de gehele provincie Limburg verspreid voor. De gewone grootoorvleermuis overwintert in een breed scala aan grote en kleine objecten, zoals ijskelders, bunkers en ruïnes. In mergelgroeven is de gewone grootoorvleermuis veelal rond de ingangspartijen te vinden. Het aantal zichtwaarnemingen van (voornamelijk) overwinterende gewone grootoorvleermuizen bedraagt in de periode 2000 tot 2007 tussen de 50 en 130 dieren per jaar.

In de Kasteelgroeve is het aantal gewone grootoorvleermuizen redelijk stabiel. De aantallen varieerden in de periode 1999 tot en met 2015 tussen de 1 en de 5 per jaar. In december 2016 zijn er tijdens de wintertelling in de Kasteelgroeve voor het eerst geen gewone grootoorvleermuizen geteld. Het aantal gewone grootoorvleermuizen in de Kasteelgroeve ten opzichte van het totaal aantal overwinterende gewone grootoorvleermuizen in Limburgse mergelgroeven bedroeg daarmee in 2016 0%, over de andere jaren bedroeg dit circa 1-10%.

8.2.3.9 Grize grootoorvleermuis (*Plecotus austriacus*)

De grize grootoorvleermuis komt in Nederland voornamelijk voor in de drie zuidelijke provincies. De meeste waarnemingen komen uit Limburg. De grize grootoorvleermuis is moeilijk te onderscheiden van de gewone grootoorvleermuis, wat tot gevolg heeft dat er relatief weinig waarnemingen van deze soort zijn gedaan. Het totaal aantal zichtwaarnemingen van (voornamelijk overwinterde) grize grootoorvleermuizen bedraagt in de periode 2000 tot 2007 tussen de 6 en 11 dieren per jaar.

In de Kasteelgroeve komt de grize grootoorvleermuis beperkt voor. In de meeste jaren in de periode 1999 tot en met 2015 werden geen grize grootoorvleermuizen aangetroffen. Het hoogste aantal grize grootoorvleermuizen dat in deze jaren is aangetroffen bedraagt 4. In december 2016 zijn er tijdens de wintertelling in de Kasteelgroeve eveneens geen grize grootoorvleermuizen geteld. Het aantal grize grootoorvleermuizen in de Kasteelgroeve ten opzichte van het totaal aantal

overwinterende grijze grootoorvleermuizen in Limburg bedraagt daarmee in de meeste jaren 0%, met een eenmalige uitschieter naar circa 50%.

8.2.3.10 Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)

De laatvlieger is in Nederland, samen met de gewone dwergvleermuis, de meest voorkomende vleermuissoort in stedelijk gebied. De laatvlieger is een uitgesproken bewoner van gebouwen. Waar de soort in de winter verblijft is nog grotendeels onbekend. Soms worden enkele individuen 's winters aangetroffen in groeven of andere objecten zoals kelders, bunkers en in spouwmuur en dergelijke. Het totaal aantal zichtwaarnemingen van (voornamelijk overwinterde) laatvliegers bedraagt in de periode 2000 tot 2007 tussen de 14 en 55 dieren per jaar.

In de Kasteelgroeve is het voorkomen van de laatvlieger wisselend, en schommelt meestal tussen 0 en 3 dieren. Het hoogste aantal laatvliegers dat in deze jaren is aangetroffen bedraagt 10. In een aantal jaren is echter geen laatvlieger aangetroffen. In december 2016 zijn er tijdens de wintertelling in de Kasteelgroeve eveneens geen laatvliegers geteld. Het aantal laatvliegers in de Kasteelgroeve ten opzichte van het totaal aantal overwinterende laatvliegers in Limburgse mergelgroeven bedraagt daarmee in de meeste gevallen circa 0-20% met een uitschieter naar circa 70%.

8.2.4 Effecten in relatie tot de staat van instandhouding

Uit bovenstaande uiteenzetting van de bijdrage van de Kasteelgroeve aan de regionale staat van instandhouding van de afzonderlijke soorten vleermuizen blijkt dat de Kasteelgroeve een relatief groot belang – van meer dan 20% - heeft voor de soorten meervleermuis, gewone dwergvleermuis, watervleermuis en laatvlieger. Voor de overige soorten ingekorven vleermuis, vale vleermuis, baardvleermuis en franjestaart bedraagt het relatieve belang van de Kasteelgroeve voor de regionale staat van instandhouding klein – met minder dan 5%. Bij de gewone en grijze grootoorvleermuis ligt het relatieve belang daar tussenin. In deze berekening is de invloed van de brand in de Cannerberg op de staat van instandhouding van de soorten niet meegenomen, omdat op dit moment nog niet bekend is wat het effect hiervan zal zijn op het aantal overwinterende vleermuizen in de Cannerberg. De verwachting is wel dat de invloed hiervan groot zal zijn. Dit neemt niet weg dat de bouw en instandhouding van de muren zowel tijdens de aanlegfase als de gebruiksfase kunnen leiden tot negatieve effecten op de aanwezige vleermuizen.

8.2.4.1 Effecten tijdens de aanlegfase

Tijdens de aanlegfase kunnen negatieve effecten optreden door verstoring als gevolg van geluid, licht, optische verstoring en mechanische effecten, zoals beschreven in paragraaf 7.5.1. Ook bestaat de kans dat vleermuizen ingesloten worden door het sluiten van de muren. Uit de beschrijving in paragraaf 7.5.1 blijkt dat eventuele verstoring zeer plaatselijk en tijdelijk is, en dat mitigerende maatregelen worden genomen om de eventuele verstoring tot een minimum te beperken.

8.2.4.2 Effecten tijdens de gebruiksfase

Als gevolg van het plaatsen van de muren wordt een deel van de gangen in de Kasteelgroeve afgesloten en ontoegankelijk voor vleermuizen. Uit de resultaten van de wintertellingen van 2016 en 2005 (kaarten en aantallen, bijgevoegd als bijlage bij de aanvraag) blijkt dat er in de af te sluiten delen geen overwinterende vleermuizen zijn aangetroffen. In 2016 overwinterden er wel gewone dwergvleermuizen nabij de af te sluiten delen. In 2005 zijn nabij de af te sluiten delen baardvleermuizen, watervleermuizen en franjestaarten aangetroffen. Het grootste deel van de populaties van deze soorten vleermuizen overwinterden echter op minimaal 100 meter afstand van de af te sluiten delen.

Zoals blijkt uit de effectbeschrijving in paragraaf 7.5.2, leidt het afsluiten van de muren tot een areaalverlies van 85 meter grotlengte, oftewel slechts 0,04% van het totale beschikbare gangenstelsel. Dit areaalverlies is tijdelijk, aangezien na het opschonen van de groeve de deuren en afsluitbare openingen boven de deuren worden geopend. Dit tijdelijke areaalverlies is beperkt ten opzichte van het totale gangenstelsel, en ligt op een grote afstand van het grootste deel van de overwinterende vleermuizen. Bovendien bevat het complete gangenstelsel ruim voldoende leefgebied om te kunnen dienen als overwinteringsgebied voor de aanwezige populaties vleermuizen.

Naast het feit dat areaalverlies optreedt, leidt het afsluiten van ingang Harkema ertoe dat de vleermuizen hun overwinteringsplaatsen niet meer via deze ingang kunnen bereiken. Daarnaast kan deze ingang niet meer fungeren als zwermlocatie. Uit de jaarlijkse wintertellingen blijkt dat de meeste vleermuizen overwinteren in het noordwestelijke deel van de Kasteelgroeve. Zeer waarschijnlijk worden voornamelijk de ingangen aan de zijde van het Albertkanaal (zuidelijk deel Cannerberg) gebruikt om dit gedeelte van de Kasteelgroeve te bereiken. Aangezien de ingangen aan de kanaalzijde toegankelijk blijven, zijn er na sluiting van ingang Harkema voldoende alternatieve ingangen beschikbaar die toegang geven tot de overwinteringsplaatsen in de Kasteelgroeve, en die blijven fungeren als zwermlocatie voor de vleermuizen. Om de Kasteelgroeve nog toegankelijker te maken voor vleermuizen dan in de huidige situatie het geval is, is het wel aan te bevelen om hiervoor maatregelen te treffen, zoals dit in paragraaf 7.5.2 is toegelicht.

De afsluiting van de ingang Harkema kan naast bovenstaande effecten leiden tot verandering van het microklimaat in de Kasteelgroeve. Naar verwachting zal de luchtdoorstroming in de groeve verminderen, met als mogelijk gevolg een wijziging van de temperatuur en de luchtvochtigheid, zoals is toegelicht in paragraaf 7.5.2.

Gezien de hoge eisen die vleermuizen stellen aan het microklimaat, in combinatie met het feit dat de brand reeds een grote negatieve invloed heeft gehad op het microklimaat, is het van belang om verdere verslechtering van het microklimaat tot een minimum te beperken. Een mogelijkheid om de luchtdoorstroming te bevorderen is het geheel openen van een gedeeltelijk afgesloten luchtschacht in het Cannerbosch. Door de bestaande afdekplaat op de luchtschacht te vervangen door een rooster, kan de luchtdoorstroming in de groeve flink toenemen, met een positief effect op het microklimaat tot gevolg.

8.2.4.3 Conclusie effecten

Uit bovenstaande blijkt dat tijdens de aanlegfase en de gebruiksfase (beperkte) negatieve effecten kunnen optreden op de populaties van de aanwezige vleermuissoorten als gevolg van verstoring, areaalverlies en aantasting van het microklimaat. Tevens blijkt uit bovenstaande dat de genoemde mitigerende maatregelen, die zijn opgenomen in de voorschriften in hoofdstuk 2, de negatieve effecten op de vleermuizen tot een minimum kunnen beperken. Gezien het relatief grote belang van de Kasteelgroeve voor de regionale staat van instandhouding van de soorten meervleermuis, gewone dwergvleermuis, watervleermuis en laatvlieger zijn deze mitigerende maatregelen met name voor deze soorten van belang. Ook de populaties van de overige soorten vleermuizen ingekorven vleermuis, vale vleermuis, baardvleermuis, franjestaart, gewone en grijze grootoorvleermuis hebben profijt van deze mitigerende maatregelen. Het belang van de Kasteelgroeve voor de regionale staat van instandhouding van deze soorten is echter minder groot.

Gezien bovenstaande en met inachtneming van de mitigerende maatregelen, zoals opgenomen in de voorschriften in hoofdstuk 2, kan met zekerheid worden gesteld dat er als gevolg van de bouw en instandhouding van de twee muren geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de

betrokken soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

8.3 Conclusie

8.3.1 Vleermuizen

Het toetsingskader dat betrekking heeft op het beschermen van Habitatrichtlijnsoorten biedt ten aanzien van de soorten baardvleermuis (*Myotis mystacinus/brandtii*), franjestaart (*Myotis nattereri*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), ingekorven vleermuis (*Myotis emarginatus*), vale vleermuis (*Myotis myotis*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), grijze grootoorvleermuis (*Plecotus austriacus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) voldoende gronden voor ontheffingverlening van de verbodsbepalingen als opgenomen in artikel 3.5.

8.3.2 Ten overvloede

Het is mogelijk dat in het projectgebied andere, dan uit onderzoeken gebleken, beschermde soorten voorkomen. In dat geval is mogelijk toch sprake van een overtreding van een of meer verbodsbepalingen van paragraaf 3.1 en/of paragraaf 3.2 Wnb en/of paragraaf 3.3 Wnb.

Bij (mogelijke) overtreding van verboden waarvoor bij dit besluit geen ontheffing is verleend, dient bij het bevoegd gezag een (aanvullende) ontheffing te worden aangevraagd.

8.3.3 Zorgplicht

Onverminderd de vrijstellingen, gedragscodes en ontheffingen dient altijd de wettelijke zorgplicht als bedoeld in artikel 1.11 Wnb voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving in acht te worden genomen. Dat houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.